

Svenska samhället stöttar och utvecklar adoptionsverksamheten:

Det svenska samhället godkänner och genomför, genom socialtjänster, adoptionsorganisationer och domstolar, internationella adoptioner. Trots denna sanktionering finns det ingen instans som har till uppgift att utveckla regelverk och på annat sätt stötta och utveckla verksamheten. Det enda som finns är en tillsynsmyndighet som säkerställer att de tre ideella adoptionsorganisationerna följer befintlig lagstiftning. BFA anser att staten måste ta sitt ansvar och bidra till att adoptionsverksamheten utvecklas och följer med samhällsutvecklingen.

Eftersom internationella adoptioner är ett mycket komplext fenomen och direkt avgörande för människors liv och tillvaro, behöver Sverige ta ett större ansvar för detta. BFA har tidigare framfört detta¹ till bl. a Justitiedepartementet, kommentarer med anledning av propositionen 2017/18:212 "Modernare adoptionsregler", där vi bl. a anser att det behövs en offentlig utredning av internationella adoptioner. BFA menade då att en offentlig utredning behöver se över lag och förordning kring internationella adoptioner. Man bör analysera gällande lagstiftning.

I propositionen Modernare adoptionsregler från 2018 står "Regeringen föreslår en modernisering av regelverket om adoption. Syftet är att stärka barnrättsperspektivet och skapa bättre förutsättningar för ett effektivt förfarande som uppfyller högt ställda krav på rättssäkerhet".² Vi ser inte att de förändringar som denna proposition utmynnade i, som t ex, höjt adoptionsbidrag, att utöka medgivandets giltighetstid från två till tre år, samt att sambos skall ha rätt att adoptera, faktiskt stärker barnrättsperspektivet. Sverige har alltså ett föräldraperspektiv när det gäller internationella adoptioner. I stället för att göra små förändringar kring rutiner eller riktlinjer behövs en översyn där man ser till hela fenomenet internationella adoptioner och vilka konsekvenser det får för det berörda barnet.

Att internationella adoptioner är ett komplext och viktigt fenomen blir tydligt om man ser till den erfarenhet och kunskap som finns både internationellt och i Sverige idag. Enligt beskrivning av internationella adoptioner i tidigare proposition till regeringen (2003/04:131) är internationella adoptioner beroende av samtida faktorer såsom tex ekonomi, politik och ideologi. Det framgår även tydligt i den senaste tidens media vilka svårigheterna och utmaningarna med internationella adoptioner är.

Omständigheterna kring internationella adoptioner har med tiden förändrats. Så även den myndighet, de lagar och regelverk som finns gällande internationella adoptioner. Ansvarig och aktuell myndighet för internationella adoptioner, MFOF, har t ex föregåtts av MIA och NIA och därmed har även myndighetens uppdrag förändrats till viss del.

Med fakta och omständigheter att Sverige är det land i världen som förmedlat allra flest internationella adoptioner (per capita) är det anmärkningsvärt att området internationella adoptioner fortfarande är så eftersatt och fortfarande endast ses ur vissa perspektiv. För att internationella adoptioner ska förmedlas ur ett barnperspektiv, på ett så etiskt och meningsfullt sätt som möjligt, behöver därför Sverige arbeta proaktivt för att utveckla adoptionsverksamheten. Det är varken rimligt eller etiskt att endast ideella intresseorganisationer (så som det ser ut idag) ska kunna ta ansvar för och bedriva detta utifrån rådande omständigheter.

¹ <https://www.bfa.se/om-oss/nyheter/kommentar-av-ordforande/>

² <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2018/03/prop.-201718121/>

I dagsläget har MFoF (Myndigheten för Familjerätt och Föräldraskapsstöd) huvudsakligen tillsyn som sin uppgift gentemot adoptionsorganisationerna³. Det är inte funktionellt med en adoptionsmyndighet som huvudsakligen utövar tillsyn. Det var och är inte heller funktionellt med en adoptionsmyndighet som har till uppgift att främja internationella adoptioner, så som fallet varit tidigare. Vill Sverige fortsätta med internationella adoptioner behöver vi en myndighet som arbetar proaktivt med internationella adoptioner utifrån barnkonventionen och Haagkonventionen. En myndighet som är aktiv, utvecklande och verkar för att adoptioner förmedlas utifrån barnets bästa.

Utifrån att Sverige antagit Barnkonventionen 1989 och ska göra den till lag 2020 och utifrån att Sverige ratificerat Haagkonventionen 1997 och även gjort den till lag⁴ bör man främst lägga fokus på den adopterades rättigheter, behov och situation när det gäller internationella adoptioner. Det är alltså inte framför allt ett föräldraperspektiv eller andra vinster/intressen som ska få styra och påverka adoptionsverksamheten eller utvecklingen. Därför bör Sverige ta ett större ansvar och förändra strukturen så att det är den adopterades perspektiv som i första hand får styra verksamheten och utvecklingen.

När de tidiga internationella adoptionerna förmedlades var det t ex tydligt att det är ett föräldraperspektiv som styr⁵. Risken finns att om utvecklingen av adoptionsverksamheten endast ligger på de ideella adoptionsorganisationerna (som drivs av adoptionssökande) så behöver det inte huvudsakligen vara den adopterades bästa som ligger i fokus.

För att de adopterade och deras familjer t ex ska kunna få det stöd och hjälp som är relevant behöver Sverige även se till att det görs studier och forskning inom detta område. Om inte Sverige satsar på forskning inom området är det inte heller möjligt att få underlag till de behov som finns. I andra europeiska länder har tex staten finansierat både forskning men också stöd till de internationellt adopterade.

För att kunna se adoption i ett livsperspektiv, och inte som en isolerad och avslutad företeelse, behöver det även finnas en bestående instans i svenska samhället som tar ansvar för och utvecklar adoptionsverksamheten med stöd, rotsökning osv. Med de villkor och förutsättningar som adoptionsorganisationerna har i dagsläget finns inte denna möjligheten för oss.

I ett samarbete med andra länder gällande internationella adoptioner, förväntas och krävs det att även svensk myndighet är tillgänglig och vill samarbeta för adoptionernas bästa. I många fall får vi som adoptionsorganisation ta frågor och situationer med utländska myndigheter, som egentligen förväntats och borde tagits av motsvarande svensk myndighet för att också Sverige som land ska ta ansvar och vara aktiva i utvecklingen och aktuella situationer.

³ <http://www.mfof.se/Documents/om-mfof/vad-gor-mfof.pdf>

⁴ https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1997191-med-anledning-av-sveriges_sfs-1997-191

⁵ https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/internationella-adoptionsfragor_GR03131